

TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directoraat-Generaal
voor Fiscale Zaken
Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Directe Belastingen en
Toeslagen
Fiscale en Juridische
Zaken

nota

Antwoorden drie sets Kamervragen Nijboer (PvdA), Van Dijk (CDA) en Grinwis (CU) over FD-artikel 'Zwartsparder spint garen bij schrappen vermogenstaks'

Persoonsgegevens

Aanleiding

- Kamerlid Nijboer (PvdA) heeft op 25 november jl. schriftelijke vragen gesteld aan de staatssecretaris F&B over een onbedoeld generaal pardon voor zwartsparders waarover het FD rapporteerde in het artikel 'Zwartsparder spint garen bij schrappen vermogenstaks' (zie bijlage 6). Ter aanvulling op die vragen heeft Kamerlid Van Dijk (CDA) op diezelfde dag schriftelijke vragen gesteld. Kamerlid Grinwis (CU) heeft ter aanvulling op de vragen van Nijboer en Van Dijk op 29 november jl. vragen ingezonden.
- Afgelopen vrijdag (25 november jl.) heeft u een nota ontvangen over de berichtgeving in de media over zwartsparders en het boetevrij kunnen inkeren als gevolg van het rechtsherstel naar aanleiding van het Kerstarrest. Ook was een mondelinge vraag van Grinwis aangekondigd, waarover u afgelopen maandag (28 november jl.) ook een nota heeft ontvangen. In bijlage 5 bij deze nota geven wij een nadere uitwerking van de opties die wij in de eerdere nota's hebben geschetst.
- Daarnaast heeft u een aantal vervolgvragen gesteld over het programma Verhuld Vermogen en het aantal inkeerders, welke vragen in deze nota beantwoord worden.
- De analyse van lopende box-3 procedures loopt, waarbij de juridische risico's nader geduid worden. U ontvangt deze analyse bij de volgende reguliere box-3 nota.

Datum

1 december 2022

Notanummer

2022-0000292729

Bijlagen

1. Aanbiedingsbrief Kamervragen
2. Beantwoording Kamervragen PvdA
3. Beantwoording Kamervragen CDA
4. Beantwoording Kamervragen CU
5. Nadere toelichting
6. FD-artikel
7. Nota DBT/DGBD 289006 (25-11-2022) en nota DBT 290093 (28-11-2022)

04.12.22

Beslispunten

1. Bent u akkoord met de verzending van de beantwoording van de Kamervragen van Nijboer, Van Dijk en Grinwis over het FD-artikel 'Zwartsparder spint garen bij schrappen vermogenstaks' (zie bijlagen 2 t/m 4)? Zo ja, dan wordt u verzocht de aanbiedingsbrief (bijlage 1) te ondertekenen.
2. Bent u akkoord met het openbaar maken van deze oplegnota en bijlagen, en de eerder aan u verstuurde (in bijlage 7 opgenomen) nota's conform de beleidslijn Actieve openbaarmaking nota's? Omliggende delen worden voorafgaand aan openbaarmaking onzichtbaar gemaakt.

Akhon u

Akhon u

Mu

Kernpunten

- De Kamervragen van Nijboer, Van Dijk en Grinwis richten zich op het artikel in het FD 'Zwartsparder spint garen bij schrappen vermogenstaks' van 23 november jl.
- Bij het opleggen van een aanslag (opzet) of bij een navorderingsaanslag (opzet of grove schuld) kan de inspecteur een vergrijpboete opleggen aan de belastingplichtige. Hierbij is de hoogte van de boete afhankelijk van het te betalen bedrag aan belasting.
- Ook de hoogte van de belastingrente die bij een (navorderings)aanslag in rekening wordt gebracht, is afhankelijk van de hoogte van het te betalen bedrag aan belasting.
- Alternatieven voor aanpassing van de boetegrondslag moeten nader worden onderzocht. Gedacht kan worden aan aansluiting bij het bedrag van de inkomens- of vermogenscorrectie of (aanvullend) bij een van de boetecategorieën uit het Wetboek van Strafrecht. We gaan de verschillende opties in kaart brengen en zullen u hierover in februari 2023 nader informeren.

Toelichting

Huidige mogelijkheden

- In bijlage 5 is uiteengezet welke mogelijkheden er op grond van de huidige wetgeving zijn om zwartsparders te belasten, te beboeten en te bestraffen, vergezeld van cijfervoorbeelden. Ook is ingegaan op de belastingrente.

Mogelijke toekomstige wetswijzigingen

- Momenteel is de hoogte van een fiscale vergrijpboete afhankelijk van het bedrag aan belasting dat een belastingplichtige op zijn belastingaanslag moet betalen. Naarmate de te betalen belasting lager is, is dus ook de hoogte van de boete lager.
- Het is mogelijk om de hoogte van een vergrijpboete los te koppelen van het te betalen bedrag aan belasting. Daarvoor is een wetswijziging nodig. Gezocht moet dan worden naar een andere boetegrondslag.
- Als alternatieve boetegrondslag zou gedacht kunnen worden aan de mogelijkheid om de hoogte van een vergrijpboete afhankelijk te maken van de inkomenscorrecties, bijvoorbeeld dus de omvang van het verzwegen vermogen. Bovendien zou de boetegrondslag in het fiscaal bestuurlijke boeterecht op die manier meer gestroomlijnd kunnen worden.
- Ook kan gedacht worden aan de mogelijkheid dat de inspecteur bij de bepaling van de hoogte van een vergrijpboete aansluiting zoeken bij het objectieve belastingnadeel, waarbij de inspecteur – in aanvulling daarop – ook de mogelijkheid krijgt om de hoogte van de boete te relateren aan een bepaalde boetecategorie uit het Wetboek van Strafrecht, bijvoorbeeld als dat bedrag hoger is.
- Een eerste inschatting is dat aanpassing van de boetegrondslag nauwelijks uitvoeringstechnische bezwaren met zich brengt. De grondslag voor vergrijpboeten vergt immers een handmatige fiscaal-juridische beoordeling en is dan ook niet in de systemen van de Belastingdienst verwerkt.

- We gaan de verschillende opties in kaart brengen en zullen u in februari 2023 nader informeren.

Huidige aanpak zwartsparenders

- In het programma Verhuld Vermogen (VhV) werkt de Belastingdienst samen met de FIOD en het OM om verholde vermogens en inkomens in beeld te brengen en er voor te zorgen dat hierover alsnog belasting wordt betaald.
- Regulier haalt het programma aanpak VhV jaarlijks ongeveer € 200 miljoen euro aan belasting, rente en boetes over verholde vermogens én inkomens op voor de samenleving met soms incidentele uitschieters. Zo was de opbrengst in 2021 € 489 miljoen.
- De correcties die worden aangebracht door het programma VhV betreffen naast box 3, de boxen 1 en 2. Daarnaast worden door VhV ook correcties in de schenk- en erfbelasting aangebracht.
- Er is geen (consistente) definitie van het begrip zwartsparder. Waar vroeger met name gedoeld werd op iemand die contant geld verborgen hield, heeft zwartsparen meerdere verschijningsvormen. Zo kan zwartsparen ook slaan op vermogen aanhouden in virtuele valuta, het aanhouden in constructies met (buitenlandse) rechtspersonen, het aanhouden op bankrekeningen in andere landen, in het bijzonder in landen die niet zijn aangesloten op de Common Reporting Standard (CRS), het beleggen in kunst en luxe goederen die niet voor persoonlijk gebruik zijn of in onroerende zaken in het buitenland. Er zijn ook vele zwartsparenders die niet van de vrijwillige verbetering gebruik maken. Dat maakt het ook lastig om het gevraagde beeld te geven van de omvang van het verzwegen vermogen in box 3.
- De reguliere navorderingstermijn bedraagt vijf jaar. Voor inkomen of vermogen dat in het buitenland is gehouden of opgekomen, geldt een verlengde navorderingstermijn van twaalf jaar. Voor schenk- en erfbelasting zijn navorderingstermijnen nog genuanceerder.
- Het is binnen het programma Verhuld Vermogen al jaren staande praktijk om bij niet eerder verantwoorde (buitenlandse) vermogensbestanddelen onderzoek te doen naar de herkomst van dat vermogen (de herkomstvraag). Het kan bijvoorbeeld gaan om niet-verantwoorde inkomsten (winst, ROW of loon), uitdelingen vanuit een vennootschap, schenkingen of nalatenschappen. Voor zover nodig en mogelijk wordt dit eveneens alsnog in de Nederlandse belastingheffing betrokken.

Overgang naar strafrecht

- VhV beoordeelt de verwijtbaarheid van de gedraging van iemand die (eerder) vermogen heeft verhuld. Als de verwijtbaarheid voldoet aan de criteria van het protocol AAFD, wordt de casus voorgelegd aan de FIOD en het OM voor eventuele strafrechtelijke aanpak. Zij besluiten daartoe na weging van de omstandigheden.
- Kortom, bij de afwegingen en de te maken keuzes voor de eventuele strafrechtelijke vervolging van posten die vallen onder het programma Verhuld Vermogen, wordt het Protocol AAFD toegepast. Hierin verschilt het programma Verhuld Vermogen niet van de rest van de Belastingdienst.

*afkortig
list
maal
Voluit!*

Communicatie

We zullen de journalisten die hierover geschreven hebben (met name FD) op de
beantwoording van de Kamervragen attenderen. //

Politiek/bestuurlijke context

Er zijn drie sets Kamervragen binnengekomen en er was een mondelinge vraag
over dit artikel ingediend. Deze is ingetrokken.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

19/11/22

TER INFORMATIE

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directoraat-Generaal
voor Fiscale Zaken
Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Directe Belastingen en
Toeslagen
Bestuurlijke en Politieke
Zaken

nota

Beleidsopties zwartsparenders

Persoonsgegevens

Aanleiding

Bij de dagstart van 25 november heeft u verzocht om beleidsopties in kaart te laten brengen naar aanleiding van het artikel in het Financieel Dagblad over zwartsparenders.

Kernpunten

Feiten

- Er kan een vergrijpboete worden opgelegd bij de aanslag als een belastingplichtige opzettelijk de aangifte niet, onjuist of onvolledig doet.¹ Bij een navorderingsaanslag is een vergrijpboete ook mogelijk bij grove schuld.² De grondslag van de vergrijpboete wordt gevormd door het bedrag van de als gevolg van het opzet (of de grove schuld) te weinig betaalde belasting. Doordat bij de spaarvariant in de herstelwetgeving box 3 het rendement in de jaren 2017-2022 laag is, kan - zij het marginaal - wel degelijk worden nageheven met een eventuele boete over de niet eerder verantwoorde (buitenlandse) bankrekening bij saldi op bankrekeningen. Het zal in de regel gaan om buitenlandse bankrekeningen, omdat Nederlandse banksaldi worden gerenseigneerd.
- De analyse van de lopende zaken omtrent box 3 is uitgezet en volgt op een later moment.

Datum

25 november 2022

Notanummer

2022-0000289006

Bijlagen

1. Proces novelle

25.11.22

Dhr K

Besprek

Beleidsopties beboeten/bestrafen niet opgeven box 3-vermogen 2017-2022

NB. Dit betreft een analyse van de beleidsopties vanuit wetgevingsperspectief. De uitvoerbaarheid van de opties moet nader onderzocht worden.

Optie 1 is de voorkeursoptie en het advies is daarop in te zetten. Het fenomeen dat zwartsparenders beter af zijn dan niet-bezwaarmakers, is echter alleen op te lossen door ook niet-bezwaarmakers tegemoet te komen. Gezien de juridische risico's, de inbreuk op het stelsel en het ingewikkelde tijdspad wordt optie 2 ontraden.

1. Huidig wettelijk kader benutten.
 - *Vermogen dat door zwartsparenders in het buitenland is gehouden of opgekomen vóór 2017 belasten.* Een vergrijpboete opleggen kan, mits (voorwaardelijke) opzet cq grove schuld kan worden aangetoond. Niet

¹ Artikel 67d AWR.

² Artikel 67e AWR.

eerder verantwoord (buitenlands) vermogen rechtvaardigt een vergrijpboete. Voor deze categorie geldt de verlengde navorderingstermijn (12 jaar), dus over de jaren vóór 2017 (het Kerstarrest zag op 2017 e.v.) kan wel worden nagevorderd over box 3 en een vergrijpboete worden opgelegd.

- *Bron belasten.* Als het niet opgegeven box 3-vermogen afkomstig is uit inkomen dat in Nederland is opgekomen in box 1 of box 2, bijv. met een onderneming, kan worden nagevorderd over het te weinig opgegeven inkomen in box 1 of box 2. Hiervoor geldt de reguliere navorderingstermijn van vijf jaar. Er kan daarnaast een vergrijpboete worden opgelegd wegens het niet opgeven van die bron. Als de herkomst van dit box 3 vermogen uit het buitenland is bedraagt de navorderingstermijn 12 jaar.
- *Strafrechtelijk vervolgen:* door het OM zou een strafrechtelijke vervolging kunnen worden ingesteld, waarbij valsheid in geschrifte vooralsnog het meest waarschijnlijk lijkt. Binnen het bestaande stelsel bestaat al de mogelijkheid om een fiscale strafbeschikking (art. 76 AWR) af te geven. Hier geeft het programma Verhuld Vermogen invulling aan.

2. **Novelle bij overbruggingswet box 3.** Loskoppelen van de hoogte vergrijpboete en te weinig betaalde belasting en bijvoorbeeld aansluiten bij een andere grondslag. Er zijn twee opties:

- a. Met terugwerkende kracht een novelle op de overbruggingswet. Als het parlement een novelle daartoe zou aannemen, is de kans groot dat een boete opgelegd over niet-opgegeven inkomen met terugwerkende kracht vóór 2023 door de rechter in strijd met artikel 7 EVRM (legaliteitsbeginsel; geen straf zonder wet) wordt verklaard.
- b. Met ingang van 2023. Voor de categorie bankspaarders (0,05%) zou een novelle ingediend kunnen worden m.b.t. het vermogen voor de vergrijpboete. Dit betreft min of meer dan een vergrijpboete voor het verstrekken van onjuiste informatie.

Beide opties zijn een forse inbreuk op het stelsel. Om u volledig te informeren hebben we het proces voor een novelle wel uitgewerkt (zie bijlage). Wij zijn voornemens om een onderzoek te doen om het boeterecht te herzien. De wenselijkheid van het loslaten van de relatie tussen het belastingbedrag en de hoogte van de vergrijpboete zou in dit langetermijntraject kunnen landen.

Communicatie
N.v.t

Politiek/bestuurlijke context

In het commissiedebat van 20 april over de opties voor rechtsherstel box 3 geeft het lid Grinwis een vraag gesteld over zwartsparenders. Hieronder treft u het betreffende gedeelte van het stenogram.

Grinwis:

Dan mijn tweede punt. Mijn beeld is dat zwartsparenders die gebruik hebben gemaakt van de inkeerregeling voor zwartsparenders, nu ook meelopen in het rechtsherstel. Dat lijkt me onrechtvaardig. Hoe pakt de hersteloperatie uit voor zwartsparenders van de afgelopen jaren? Is het mogelijk om deze groep uit te

sluiten van het rechtsherstel, bijvoorbeeld door een splitsing te maken tussen binnenlands en buitenlands sparen? Welke gevolgen zou dit hebben voor de juridische houdbaarheid en de uitvoerbaarheid?

Van Rij:

Dan de vraag van de heer Grinwis over zwartsparenders. Kijk, die mensen zijn tot inkeer gekomen. Die zijn in het reine gekomen met het verleden. Vanaf dat moment doen ze weer gewoon als belastingplichtige mee. Ik zou een oproep willen doen om iets katholieker te denken dan in de vraagstelling gedaan is.

De heer Grinwis (ChristenUnie):

Dank aan de Staatssecretaris maar toch nog een vraag. Ik wil natuurlijk niet roomser zijn dan de paus, maar er zijn ook heel veel zwartsparenders die de Belastingdienst heeft weten te achterhalen, maar die geen inkeerders waren. Mijn vraag ziet met name op die groep, volgens mij zo'n 30% van de zwartsparenders. Dat toch even als opmerking, want het antwoord van de Staatssecretaris sprak me natuurlijk wel aan.

Staatssecretaris Van Rij:

Wat betreft dat eerste punt: dat waren dus de echte zwarte spaarders begrijp ik, die achterhaald zijn. Het antwoord blijft overigens hetzelfde.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Bijlage: Proces novelle

- Een novelle is een wetsvoorstel tot wijziging van een wetsvoorstel dat al in de Eerste Kamer ligt. Dat betekent dat de novelle precies dezelfde stappen moet doorlopen als een regulier wetsvoorstel.
- Het voorstel moet dus langs de Ministerraad, voor advies langs de Raad van State en wordt (volledig) behandeld in de Eerste en Tweede Kamer. Het tijdpad daarvoor is bijzonder krap, te meer omdat de inhoud van de novelle juridisch ingewikkeld is waardoor het lastiger zal zijn om alle stappen met de noodzakelijke snelheid te doorlopen (dit geldt ook voor het opstellen van de wettekst en uitvoeringstoets). Hieronder treft u een concepttijdpad in een schema aan. Wij zijn er hierbij vanuit gegaan dat de plenaire behandeling van de novelle op **19 en 20 december** zal plaatsvinden. Dat is een week na de nu geplande plenaire behandeling van het pakket Belastingplan op 12 en 13 december. Er wordt dan op 20 december over gestemd in de Eerste Kamer. Dit is ook het laatst mogelijke moment, omdat de Eerste Kamer vanaf **21 december kerstreces** heeft.
- Alle stappen in het proces vereisen een zorgvuldige afstemmen/sondering met de betrokken partijen omdat het zonder hun medewerking onmogelijk is dit tijdpad te halen. Het is onzeker of zij die medewerking voor deze novelle bereid zijn te verlenen. Ook lijkt het ons verstandig de novelle na het besluit in de MR aan te kondigen bij de beide Kamers zodat ze eventueel al een behandelschema kunnen vaststellen.

Datum	Actie
Maandag 28 november	Aankondigen wetsvoorstel bij secretariaat MR
Woensdag 1 december	Stukken versturen woensdagagenda MR
Vrijdag 2 december	1. Behandeling in de Ministerraad 2. Stukken voor aanvraag spoedadvies naar Raad van State en Kabinet van de Koning
Woensdag 7 december	Ontvangt advies Raad van State en opstellen nader rapport
Donderdag 8 december	Verzenden novelle en nader rapport aan Kabinet van de Koning
Vrijdag 9 december	Verzenden novelle en nader rapport aan Tweede Kamer
Week van 12 december	1. Maandag inbreng verslag TK 2. Dinsdag nota naar aanleiding van het verslag verzenden aan TK 3. Woensdag of donderdag plenaire behandeling in TK 4. Donderdag stemmen in TK 5. Vrijdag schriftelijke inbreng EK
Week van 19 december	1. Maandag verzenden nota naar aanleiding van het verslag (het is niet mogelijk om eerst een memorie van antwoord en daarna een nota naar aanleiding van het verslag te versturen, zoals gebruikelijk in de Eerste Kamer. Er zal meteen eindverslag moeten worden uitgebracht) 2. Dinsdag plenaire behandeling EK 3. Dinsdag stemmen EK (vanaf woensdag hebben zij kerstreces)

TER ADVISERING
HEDEN

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Directe
Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Mondelinge vraag van Grinwis over FD-artikel
"Zwartsparder spint garen bij schrappen vermogenstaks"

Datum
28 november 2022

Notanummer
2022-0000290093

Bijlagen
Zie hoofdtekst

1. Kernboodschap

- Kamerlid Grinwis Grinwis heeft een mondelinge vraag aangemeld over het FD-artikel 'Zwartsparder spint garen bij schrappen vermogenstaks' (23 november 2022). De strekking van het artikel is dat het Kerstarrest resulteert in een generaal pardon voor zwartsparders. Zwartsparders zouden hun zwarte geld alsnog kunnen melden zonder dat dit leidt tot een boete of navordering.
- De strekking van dit artikel behoeft nuance.

29/11/22

2. Feiten

- Er kan een vergrijpboete worden opgelegd bij de aanslag als een belastingplichtige opzettelijk de aangifte niet, onjuist of onvolledig doet.¹ Bij een navorderingsaanslag is een vergrijpboete ook mogelijk bij grove schuld.²
- De navorderingstermijn is vijf jaar. Indien sprake is van inkomen of vermogen uit het buitenland is de navorderingstermijn verlengd tot twaalf jaar. Voor de erfbelasting is de navorderingstermijn oneindig. Als alternatief kan tot strafrechtelijke vervolging worden overgegaan door het Openbaar Ministerie.
- Doordat er in de herstelwetgeving (2017 t/m 2022) voor box 3 wordt uitgegaan van een rendementspercentage voor sparen van 0,25 (2017) tot 0,01 (2021) kan slechts een laag bedrag worden nagevorderd over niet-aangegeven (buitenlandse) spaartegoeden (box 3). Aangezien de grondslag van de vergrijpboete wordt gevormd door het bedrag van de als gevolg van het opzet (of de grove schuld) te weinig betaalde belasting, valt ook het boetebedrag laag uit.
- Naast de in het vorige punt genoemde navorderingsmogelijkheid, kan ook worden nagevorderd – en mogelijk ook worden beboet – over
 - || i. vermogen dat door zwartsparders in het buitenland is gehouden of opgekomen vóór 2017 (box 3);
 - || ii. de bron (de inkomsten/schenking/erfenis waaruit het vermogen afkomstig is, bijv. als dat vermogen in Nederland is opgekomen in box 1 of box 2, bijv. met een onderneming);

Moet beta.

Duidelijke aangifte

Situatie

Sparen see plus

spare + belegging.

2017-2022

2023 e.v.

ook dat wij de schuld bij de vraag nu ook behandelen.

graag kopie schriftelijke versie

¹ Artikel 67d AWR.
² Artikel 67e AWR.

-
- iii. niet aangegeven contant geld (wordt onder de herstelwetgeving belast op basis van een forfaitair rendement van 5,39% (2017) tot 5,69% (2021).

In die gevallen zal het boetebedrag doorgaans hoger uitvallen.

3. Appreciatie

- //
- Tegen zwartsparenders wordt opgetreden door het huidig wettelijk kader te benutten. Doorgaans zal het vermogen in het buitenland zijn aangehouden waardoor ook over oudere jaren substantieel kan worden nagevorderd en de boete ook substantieel zal zijn. De Belastingdienst zal zich hiertoe uiteraard inspanssen.

4. Toelichting

- //
- Een andere optie is om een novelle bij de overbruggingswet box 3 in te dienen, met als doel dat de hoogte van de vergrijpboete wordt losgekoppeld van de te weinig betaalde belasting. ←
 - Als het parlement – naast het zeer uitdagende tijdpad – een novelle zou aannemen om die koppeling met terugwerkende kracht los te laten, is de kans groot dat een boete opgelegd over niet-opgegeven inkomen vóór 2023 door de rechter in strijd met artikel 7 EVRM (legaliteitsbeginsel; geen straf zonder wet) wordt verklaard. Ambtelijk wordt u dat ontraden. ←

Bijlages

- Algemene woordvoeringslijn;
- Q&A's;
- FD-artikel 'Zwartspander spint garen bij schrappen vermogenstaks' (23 november 2022).

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Bijlage 5 – nadere toelichting

Wetgeving: algemeen huidig kader omtrent beboeting

- Bij vaststelling van de (primitieve) aanslag kan de inspecteur een vergrijpboete opleggen aan de belastingplichtige als het aan zijn opzet te wijten is dat een aangifte niet, onjuist of onvolledig is gedaan. De boetegrondslag wordt dan gevormd door het bedrag van de aanslag aanslag een en ander voor zover dat bedrag als gevolg van de opzet van de belastingplichtige niet zou zijn geheven. Wettelijk is deze boete gemaximeerd op 100% van die grondslag, tenzij het gaat inkomen uit sparen en beleggen (box 3): dan is het wettelijk maximum 300%.¹
- Ook bij het vaststellen van de navorderingsaanslag kan de inspecteur een vergrijpboete opleggen. Anders dan bij de (primitieve) aanslag is dat niet alleen mogelijk als het aan opzet van de belastingplichtige is te wijten dat de aanslag tot een te laag bedrag is vastgesteld, maar ook als het gaat om zijn grove schuld. Boetegrondslag en andere wettelijk voorwaarden zijn gelijk aan de bepalingen daaromtrent bij (primitieve) aanslag.²
- Aan de belastingplichtige die eerder een onjuiste of onvolledige aangifte heeft gedaan, maar binnen twee jaar daarna alsnog een juiste of volledige aangifte doet of juiste en volledige inlichtingen verstrekt vóórdat hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat de inspecteur met de onjuistheid of onvolledigheid bekend is of bekend zal worden, wordt geen vergrijpboete opgelegd (de zogenoemde 'inkeerregeling'). Als belangrijke uitzondering op de inkeerregeling is bestuurlijke beboeting – ondanks de inkeer – wel mogelijk voor in het buitenland opgekomen of gehouden inkomen uit sparen en beleggen (2018 en 2019) en (later) voor inkomen uit sparen en beleggen in het algemeen (vanaf 2020). In dergelijke gevallen kan de inkeer wel een omstandigheid die aanleiding geeft tot matiging van de boete.
- Fiscale partners kunnen (onder meer) inkomen uit aanmerkelijk belang (box 2) en inkomen uit sparen en beleggen (box 3) vrijelijk aan elkaar toerekenen. Dit kan ook als gevolg hebben dat de belastingplichtige de boetegrondslag feitelijk gezien aan zijn partner toerekent. Dat kan de mogelijkheden tot beboeting bij de belastingplichtige beperken. Immers, per fiscale partner/belastingplichtige dient opzet of grove schuld te worden bewezen. Bij beboeting kan opzet of grove schuld niet worden toegerekend.
- Bij ernstige gevallen kan het OM een belastingplichtige strafrechtelijk vervolgen voor het bewust doen van (onder meer) een onjuiste of onvolledige aangifte.³ In dat geval behoeft de hoogte van de boete niet afhankelijk te zijn van de hoogte van de belastingaanslag. Wel geldt in dat geval een strekkingsvereiste, dat inhoudt dat het feit ertoe moet strekken dat te weinig belasting wordt geheven. Aan dat vereiste zal niet worden voldaan als de na te vorderen belasting nihil is. Een andere mogelijkheid tot strafrechtelijke vervolging zou valsheid in geschrifte kunnen zijn. Bij strafrechtelijke vervolging is ook een andere straf dan een geldboete mogelijk, zoals een gevangenisstraf. Echter, het strafrecht is een ultimum remedium en wordt mede de niet onbegrensde capaciteit van het strafrechtelijke overheidsapparaat terughoudend ingezet.

Beleid: algemeen huidig kader omtrent beboeting

- Beleidsmatig is het de inspecteur in het BBBB voorgeschreven om bij opzet in beginsel een boete van 50% en bij grove schuld van 25% van het wettelijk maximum op te leggen. Voor inkomen uit sparen en beleggen is het beleidsmatige uitgangspunt 150% van het wettelijk maximum bij opzet en 75% van het wettelijk maximum bij grove schuld.⁴ Recidive kan een boete van 300% rechtvaardigen.⁵
- Het 'inkeren' of de 'vrijwillige verbetering' door een belastingplichtige is een omstandigheid die aanleiding kan geven tot matiging van een bestuurlijke boete.⁶ Dit komt vanzelfsprekend overeen de wettelijke bepaling van inkeren⁷ en de meer algemene wettelijke bepaling⁸ die ertoe strekt dat bij de strafhoogte rekening wordt gehouden met de omstandigheden van het geval. Vergrijpboetes zijn maatwerk.

¹ Artikel 67d AWR.

² Artikel 67e AWR.

³ Artikel 69 AWR.

⁴ Paragraaf 25, 26 en 27 BBBB.

⁵ Paragraaf 8, derde en vierde lid, BBBB.

⁶ Paragraaf 7, tweede lid, BBBB.

⁷ Artikel 67n AWR.

⁸ Artikel 5:46 Awb.

- Als de verwijtbaarheid voldoet aan de criteria van het protocol AAFD, wordt de casus voorgelegd aan de FIOD en het OM voor eventuele strafrechtelijke aanpak.

Benutting huidig wettelijk kader in relatie tot 'zwartsparenders'

- Banktegoeden die een belastingplichtige eerder heeft verzwegen en daardoor (ten onrechte) niet in de belastingheffing zijn betrokken, rechtvaardigen in de regel een navorderingsaanslag met een vergrijpboete, mits de inspecteur opzet of grove schuld overtuigend kan aantonen.
- Als het gaat om situaties waarbij het banktegoed in het buitenland is aangehouden op opgekomen, staat de inspecteur voor navordering en beboeting een (verlengde) termijn van twaalf jaar ter beschikking. Dit is anders bij zuiver nationale situaties: dan bedraagt die termijn vijf jaar.
- Op de jaren vóór 2017 heeft het Kerstarrest geen invloed. De inspecteur kan volgens de reguliere wettelijke bepalingen navorderen en beboeten over buitenlandse banktegoeden (tot twaalf jaar terug in de tijd).
- Voor de jaren vanaf 2017 kan de inspecteur weliswaar navorderen en beboeten, maar zal – vanwege het Kerstarrest – nauwelijks belasting verschuldigd zijn over (buitenlandse) banktegoeden, zodat ook de hoogte van een vergrijpboete relatief laag is. Voor die jaren gaat namelijk de herstellwetgeving uit de Wet rechtsherstel box 3 gelden op grond waarvan voor spaartegoeden een laag forfaitair rendementspercentage geldt (op dit moment geldt nog het besluit rechtsherstel box 3).
- Eerder niet aangegeven vermogen zal – na inkeer – in de jaren vanaf 2023 op reguliere wijze in de belastingheffing betrokken worden. Ook voor deze toekomstige jaren zal – als gevolg van de Overbruggingswet box 3 – over (buitenlandse) banktegoeden slechts beperkt heffing plaatsvinden vanwege het lagere forfaitaire rendementspercentage voor banktegoeden.
- Belastingheffing over (eerder verzwegen) contant geld vindt voor de jaren vanaf 2023 op dezelfde wijze plaats als belastingheffing over (buitenlandse) banktegoeden, dat wil zeggen dat ook voor contant geld voor die jaren het lage forfaitair rendementspercentage voor spaartegoeden geldt. Voor de jaren 2017 tot en met 2022 is dat anders: op grond van de Wet rechtsherstel box 3 geldt voor die jaren een hoog forfaitair rendement voor contant geld. Belastingheffing over dat contant geld zal dan dus in een hoger te betalen bedrag aan belasting resulteren, wat ook doorwerkt naar een (hogere) boetegrondslag.

Cijfervoorbeelden

In dit onderdeel willen wij u aan de hand van enkele cijfervoorbeelden laten zien hoe het wettelijk kader momenteel uit kan werken met betrekking tot heffing en beboeting bij box 3. Wij maken hierbij de volgende algemene opmerkingen:

- Wij abstraheren van het heffingsvrije vermogen en heffingskortingen en dergelijke.
- Voor de eventuele vergrijpboete gaan wij uit van de 'standaardpercentages' uit het BBBB zonder er rekening mee te houden dat inkeer aanleiding kan geven tot strafmatiging.

Voorbeeld 1. Een belastingplichtige keert in 2022 in voor een eerder verzwegen buitenlands banktegoed van € 500.000.

- Voor de jaren 2010 tot en met 2016 kan de inspecteur navorderen, eventueel met boete. Omdat uitgegaan wordt van een fictief rendementspercentage van 4% en een belastingtarief van 30%, zal het te betalen bedrag aan belasting € 6.000 bedragen. Een opzetboete bedraagt dan € 9.000 (150%).
- Voor de jaren 2017 tot en met 2022 kan de inspecteur over dit vermogen ook heffen. Hierbij moet rekening gehouden worden met de herstellwetgeving. Vanwege een jaarlijks aangepast fictief rendementspercentage, zal de jaarlijks verschuldigde belasting over dat vermogen (licht) verschillen. Voor 2017 geldt dan een fictief rendementspercentage van 0,25%, zodat het te betalen bedrag aan belasting dan € 375 bedraagt. Een vergrijpboete wegens opzet bedraagt dan (slechts) € 562 (150%).
- Voor de jaren vanaf 2023 zal het vermogen op reguliere wijze in de box 3-heffing betrokken worden. Omdat ook in komende jaren het forfaitaire rendement op spaartegoeden in de overbruggingswetgeving (relatief) laag zal zijn, zal het te betalen bedrag aan belasting waarschijnlijk nog lager zijn. Beboeting is dan in beginsel niet meer aan de orde, omdat het vermogen niet meer verzwegen is.

Voorbeeld 2. Een belastingplichtige ('niet-bezwaarmaker') heeft een buitenlands banktegoed van € 500.000 en heeft dit in alle voorbije jaren in zijn aangifte vermeld, zodat dit tegoed in alle jaren op reguliere wijze in de box 3-heffing betrokken is of wordt.

- Voor de jaren tot en met 2016 zal dat – net als in voorbeeld 1 – geresulteerd hebben in een jaarlijks te betalen bedrag aan belasting van € 6.000. Beboeting is dan niet aan de orde.
- Voor de jaren 2017 tot en met 2020 zal het banktegoed in de box 3-heffing betrokken zijn zonder rekening te houden met rechtsherstel. Uitgaande van de voor die jaren geldende 'forfaitaire vermogensmix' zou voor 2017 een belastingheffing van € 6.727 gelden. Beboeting is wederom niet aan de orde.
- Voor de jaren 2021 en verder zal het vermogen in de box 3-heffing betrokken worden conform de herstel- en overbruggingswetgeving. Ook hier is beboeting niet aan de orde.

Vergelijking van de eerste twee voorbeelden leidt tot de volgende gedachten:

- Pijnpunt is het verschil in uitwerking voor de jaren 2017 tot en met 2020. Voor die jaren kan de zwartsparder meeliften op de herstelwetgeving, terwijl de belastingplichtige niet-bezwaarmaker dat niet kan. Dit heeft te maken met het feit dat de navorderingsaanslag t.a.v. de zwartsparder wordt vastgesteld na het kerstarrest. Bij die navorderingsaanslag dient rekening te worden gehouden met geldend recht.
- Daarmee wordt de belastingplichtige die jaarlijks op juiste wijze zijn aangifte heeft ingediend, zwaarder in de belastingheffing betrokken dan de belastingplichtige die eerder vermogen heeft verzwegen. Dat beboeting van de zwartsparder wel mogelijk kan zijn en beboeting van de belastingplichtige niet-bezwaarmaker niet, doet hier niet aan af.
- Mogelijk zou de niet-bezwaarmaker via de massaalbezwaarplusprocedure nog aanspraak kunnen maken op de herstelwetgeving voor genoemde jaren. Echter, u heeft in uw Kamerbrief van 4 november jl. reeds aangegeven dat u de kans (zeer) klein acht dat de massaalbezwaarplusprocedure voor de niet-bezwaarmaker nog tot rechtsherstel zal leiden.

Voorbeeld 3. Een belastingplichtige meldt in 2022 dat hij thuis (in Nederland) bewaarde contanten ter waarde van € 500.000 eerder heeft verzwegen.

- Voor de jaren tot en met 2016 is navordering en beboeting niet mogelijk vanwege verloop van de termijn.
- Voor de jaren 2017 tot en met 2022 kan de inspecteur over dit contant geld heffen. Voor contant geld geldt daarbij het hoge forfaitaire rendementspercentage. Voor 2017 is dat 5,39%, zodat het te betalen bedrag aan belasting dan € 8.354 bedraagt. Een vergrijpboete wegens opzet bedraagt dan € 12.531 (150%).
- Voor de jaren vanaf 2023 zal het contante geld op reguliere wijze in de belastingheffing betrokken en geldt daarvoor op grond van de overbruggingswetgeving een laag forfaitair rendementspercentage (dat ook geldt voor spaartegoeden). Het te betalen bedrag aan belasting is dan aanzienlijk lager. Beboeting is dan niet meer aan de orde.

Voorbeeld 4. Een belastingplichtige heeft zijn contante geld dat hij thuis bewaard van € 500.000 altijd in zijn aangifte vermeld, zodat dit tegoed in alle jaren op reguliere wijze in de box 3-heffing betrokken is of wordt.

- Voor de jaren 2017 tot en met 2020 zal het contante geld in de box 3-heffing betrokken zijn zonder rekening te houden met rechtsherstel. Uitgaande van de voor die jaren geldende 'forfaitaire vermogensmix' zou voor 2017 een belastingheffing van € 6.727 gelden. Beboeting is niet aan de orde.
- Voor de jaren 2021 en verder zal het vermogen in de box 3-heffing betrokken worden conform de herstel- en overbruggingswetgeving.
 - Voor 2021 en 2022 geldt het hoge forfaitaire rendementspercentage.
 - Voor 2023 en verder geldt het lage forfaitaire rendementspercentage
 Ook hier is beboeting niet aan de orde.

Vergelijking alle voorbeelden leidt tot de volgende opmerkingen:

- Door een verschil in reguliere (vijf jaar) en verlengde (twaalf jaar) navorderingstermijn kan bij de belastingplichtige die is ingekeerd voor het contante geld (voorbeeld 3) over de jaren vóór 2017 niet worden nagevorderd en is beboeting dus ook niet mogelijk.
- Omdat contant geld onder de herstelwetgeving – anders dan onder de overbruggingswetgeving – naar een hoge forfaitair rendementspercentage wordt belast, is het financiële belang bij navordering en beboeting daar niet verminderd als gevolg van het Kerstarrest. Dat is een belangrijk verschil ten opzichte van banktegoeden.

Effecten m.b.t. belastingrente

- Als aan een belastingplichtige een (navorderings)aanslag naar een betalen bedrag wordt opgelegd nadat zes maanden zijn verstreken na het einde van het belastingjaar, wordt bij die (navorderings)aanslag belastingrente in rekening gebracht.
- Het begin van de periode waarover belastingrente in rekening wordt gebracht, is afhankelijk van het tijdvak waarop de (navorderings)aanslag ziet. Het einde van de periode is afhankelijk van de dagtekening van de (navorderings)aanslag.
- Het percentage van de belastingrente bedraagt voor de inkomstenbelasting 4%. Dit wordt berekend over het te betalen bedrag aan belasting. Een belastingplichtige is dus minder belastingrente verschuldigd, naarmate de (navorderings)aanslag naar een lager bedrag wordt vastgesteld.

Zwartsparder spint garen bij schrappen vermogenstaks

Bart Mos

De Belastingdienst mag met ingang van 2017 geen fictieve rente meer innen over vermogens, dus ook niet over verzwegen vermogens. Foto: Peter Hiliz/ANP

In het kort

- Het arrest van de Hoge Raad dat vorig jaar een eind maakte aan de vermogensrendementsheffing, resulteert onbedoeld in een generaal pardon voor zwartsparders.
- Vooral bezitters van contant zwart geld profiteren, aangezien de Belastingdienst bij hen niets kan navorderen en ook geen boetes kan opleggen.

- Volgens hoogleraar belastingrecht Koos Boer van de Universiteit Leiden is dit de schuld van de wetgever, die verzuimde het probleem met de vermogenstaks tijdig te verhelpen.
-

Zwartsparenders blijken voluit te profiteren van het schrappen van de vermogensbelasting in box 3. Zij kunnen hun zwarte geld alsnog melden zonder dat dit leidt tot een boete of navordering. Dat is een onbedoeld gevolg van het schrappen van de vermogensrendementsheffing.

De Hoge Raad maakte vorig jaar rond kerst met terugwerkende kracht een einde aan deze vermogenstaks over fictief rendement. De Belastingdienst kan sindsdien niet of nauwelijks belasting navorderen over zwart geld en kan vrijwel geen boetes meer opleggen. Als het zwarte geld cash is, staat de fiscus helemaal met lege handen.

De Hoge Raad oordeelde dat de vermogensrendementsheffing in box 3, zoals die sinds 2017 wordt uitgevoerd, in strijd was met Europees recht. Er moest direct rechtsherstel plaatsvinden. De Belastingdienst mag daardoor met ingang van 2017 geen fictieve rente meer innen over vermogens. Dus mag de dienst dat evenmin over verzwegen vermogens.

Personen die hun zwarte geld in cash verbergen voor de Belastingdienst profiteren het meest van het arrest. De fiscus kan over geld op verzwegen buitenlandse bankrekeningen namelijk tot twaalf jaar terug belasting navorderen, maar bij contant geld beslaat die periode slechts vijf jaar. En aangezien het zogenoemde Kerst-arrest de vermogenstaks in belastingbox 3 met terugwerkende kracht vanaf 2017 ongeldig verklaarde, valt bij deze groep nu helemaal niets te vorderen.

Een boete kan de fiscus in zulke gevallen evenmin opleggen, aangezien die gerelateerd is aan de belastingheffing. In theorie kunnen boetes van de fiscus oplopen tot 300% van de ontdoken belasting, maar dat percentage is nu betekenisloos geworden. 'Een boete van 100% bij een heffing van nul komt nog altijd uit op een boetebedrag van nul', rekt advocaat Mark Hendriks voor, die regelmatig vermeende zwartsparenders bijstaat.

Een woordvoerder van de Belastingdienst bevestigt de bovengenoemde gevolgen van het Kerst-arrest. 'De boete is namelijk een percentage van de betreffende verschuldigde belasting. Een lagere grondslag is een lagere vergrijpboete', aldus de woordvoerder per mail.

Onrechtmatig

Het Kerst-arrest van de Hoge Raad volgde na jarenlange bezwaarprocedures van ruim 50.000 mensen die het onrechtvaardig vonden dat zij belasting moesten betalen over een fictief rendement op hun spaargeld, terwijl zij in werkelijkheid geen rendement hadden gemaakt. De fiscus compenseerde een groot deel van hen afgelopen zomer met

terugwerkende kracht. Maar nu blijkt het arrest dus óók zeer gunstig uit te pakken voor zwartsparenders. Volgens recente studies circuleert er ongeveer €55 mrd aan zwart vermogen van Nederlanders.

'Stel dat je als Belastingdienst wilt corrigeren en navorderingsaanslagen wilt opleggen, omdat iemand zwart geld heeft. Tot afgelopen kerst kon dat en gebeurde dat ook volop. Maar sinds het Kerst-arrest valt er eigenlijk niks meer te heffen vanaf het jaar 2017', legt advocaat Hendriks uit. 'Vooral als mensen nul rendement hebben gehad, door hun geld op een buitenlandse bankrekening aan te houden of dus in contanten, dan mag de fiscus simpelweg niet meer heffen.'

Dit ongewenste neveneffect van het arrest is volledig toe te rekenen aan de wetgever, die jarenlang verzuimde het probleem met de vermogenstaks te verhelpen, vindt hoogleraar belastingrecht Koos Boer van de Universiteit Leiden.

Hij stelt dat zwartsparenders van het arrest profiteren door 'vals spel' te spelen. 'Dit pakt onrechtvaardig uit ten opzichte van spaarders die wel netjes aangifte hebben gedaan en die hebben nagelaten bezwaar aan te tekenen tegen het systeem van box 3. Deze spaarders hebben immers voor alle jaren vanaf 2017 - achteraf bezien - zonder deugdelijke juridische grondslag belasting betaald over een fictief inkomen dat zij in werkelijkheid niet hebben genoten', aldus Boer.

Doorzoeking Van Eerd

Voor bijvoorbeeld de teruggetreden Jumbo-topman Frits van Eerd zou het neveneffect van het arrest goed nieuws kunnen zijn. De fiscale opsporingsdienst FIOD trof tijdens een doorzoeking op zijn landgoed afgelopen september enkele tonnen euro's in cash aan. Als hij dat contante geld al langer in huis had en niet heeft opgegeven bij zijn aangifte, heeft dat dankzij het Kerst-arrest voor hem geen fiscale gevolgen. Hendriks onderschrijft dit, maar nuanceert: 'Justitie zal natuurlijk nog wel willen weten waar dat geld van afkomstig is'. De advocaat van Van Eerd wil niet reageren op vragen van het FD.

Hoewel de opsteker voor belastingontduikers nog niet is doorgedrongen tot het brede publiek, houdt de fiscus al rekening met de nieuwe werkelijkheid. 'In lopende zaken die wij momenteel voor onze cliënten afwikkelen, geeft de Belastingdienst toe dat hij voor wat contant geld betreft of voor buitenlandse bankrekeningen vanaf 2017 feitelijk niks meer kan', stelt Hendriks. Hij noemt het daarom 'een gemiste kans' als zwartsparenders zich nu niet melden bij de Belastingdienst. Behalve financieel voordeel biedt het hun ook verlichting. 'Beschikken over zwart geld is vaak een grote last voor mensen. Zij slapen er meestal slecht van, weet ik uit ervaring.'